COTTON INNOVATE

Cotton Innovate

A Monthly Newsletter from ICAR-Central Institute for Cotton Research, Nagpur

Boll of nano variety released by ICAR-CICR-RS, Coimbatore,
Contributed by Dr. K. Rameash, Principal Scientist, Entomology ICAR-CICR, RS, Coimbatore

Research Notes Clipping

Push-Pull strategy for management of pink bollworm in Cotton

Shah Vivek[1], Pooja Verma[2] and Rachna Pande[2]
1 -Scientist, Agricultural Entomology, ICAR- CICR, Nagpur
2- Scientist, Plant Biochemistry, ICAR- CICR, Nagpur
3- Senior Scientist, Agricultural Entomology, ICAR- CICR, Nagpur

Fatty acids namely oleic and linoleic acids were identified as oviposition deterrents to pink bollworm. Vegetable oils containing these fatty acids have shown oviposition deterrent effect under laboratory conditions and reduction in boll damage under field conditions. However, in order to utilize these fatty acids in pest management there is need to have suitable, economical viable option.

Volatile compounds identified from square extracts of all the four cultivated species of cotton were found to be common. α/β pinene, carene, γ terpinene, α copaene, caryophyllene and humulene were identified as major compounds. However, their relative proportion in the blend varies from species to species that impart relative preference to pink bollworm for egg laying. Higher proportion of caryophyllene over pinene is present in *G. arboretum*. Pinene, careen, caryophyllene (2: 2: 5) cotton with presence of γ terpinene reduces oviposition preference of pink bollworm. Order of preference of pink bollworm for oviposition is *G. hirsutum>G. barbadense> G. arboreum> G. herbacium.*

CICR Happenings

ICAR-CICR Celebrated 47th Foundation day

ICAR-CICR celebrated its 47th Foundation day on 01st April 2023 with bliss and fervour. Prof. Deepak Pental, Ex- Vice Chancellor, University of Delhi- South Campus, New Delhi participated as Chief Guest and delivered a lecture on “More than thirty years of mustard breeding: lessons learnt, and some thoughts on cotton breeding”. Shri. Sunil Kedar, Member of legislative Assembly and former Cabinet Minister graced the occasion. Dr CD Mayee, Former Chairman (ASRB), Dr NG Patil, Director, ICAR-NBSS&LUP and Dr DK Ghosh, Director, ICAR-CCRI Nagpur also participated as Guests of Honour. The programme was organized in Hybrid Mode. About 250 participants attended the program.

Annual Group Meeting on All India Coordinated Research Project (AICRP) on Cotton was held at PAU, Ludhiana

The Annual Group Meeting on All India Coordinated Research Project (AICRP) on Cotton was held at PAU, Ludhiana from April 06th-07th, 2023. The inaugural session started with welcome address by Dr. Ajmer Singh Dhatt, Director of Research, PAU, Ludhiana. The AICRP Research Highlights were presented by the Project Coordinator & Head, ICAR-CICR, Regional Station, Coimbatore. The Special Address was delivered by Dr. Y.G. Prasad, Director, ICAR - CICR, Nagpur, Dr. Shukla, Director, ICAR-CIRCOT, Mumbai, Dr. R.K. Singh, ADG (CC), ICAR, New Delhi, and Dr. C.D. Mayee, former ASRB Chairman. The publications like AICRP Annual Report, NFSM-FLD Annual Report and other Publications were released. Dr. T.R. Sharma, DDG (CS), ICAR, New Delhi delivered the presidential Address of the group meeting. The meeting ended with vote of thanks by Dr. Paramjit Singh, Convener, Annual Group Meeting. The Research highlights for the period 2022–2023 were presented by Dr. K. Rathinavel, Project Coordinator (Cotton Improvement). Dr. T. R. Sharma, Deputy Director General, Crop Science (DDG CS), ICAR delivered the presidential address and flagged key research challenges.

DDG (CS) referred to the new EFC initiative on genome editing in several crops including cotton. He highlighted the great potential of genome editing and speed breeding techniques in hastening the development and release of improved genotypes with desired traits for biotic stress tolerance, yield and fibre quality. Dr. C.D. Mayee, Chairman, Programme Advisory and Monitoring Committee (PMAC) emphasized to prioritize public sector research on tetraploid cottons which occupy > 95% of the cotton area. Dr. R. K. Singh, ADG (CC), ICAR, New Delhi in his address emphasized that programme on high density planting system (HDPS) must be strengthened. He suggested that high density planting system (HDPS) and closer spacing (doubling of plant population with canopy management) are potential scalable technologies and for this suitable varieties and hybrids (compact, high boll weight, early maturing genotypes) need to be identified.

This will help in increasing productivity in 25 % of cotton area (3.8 m ha) which are niche area for HDPS spread across the States of Madhya Pradesh, Maharashtra and Telangana. Dr. Y. G. Prasad, Director, ICAR-CICR, Nagpur informed the house that during 2022-23, Textile Advisory Group (TAG) discussed cotton production and productivity challenges and quality of cotton production among the stakeholders engaged in the cotton value chain. He also highlighted the increasing problems of Whitefly and CLCuV in the North Zone; boll rot in Central Zone and tobacco streak virus (TSV) in the south zone. Survey of TSV affected areas in Andhra Pradesh indicated up to 40 % incidence. He suggested that Nandyal centre to screen and identify TSV tolerant genotypes/lines. Bt varieties under HDPS system produced comparable yields with that of ruling hybrids in NFSM FLD demonstrations.

As higher seed rate is required for HDPS, he stressed on the need for developing BG II compact varieties at the earliest. CICR exchanged germplasm and serviced all indents raised by public sector researchers during 2022-23. MTAs have been obtained to service germplasm indents from the private sector and will be processed for exchange as per guidelines. Positive impact of NFSM-IRM project implemented across 21 AICRP centres across the country and demonstration of mating disruption technology for PBW management across 20 districts by KVKs was highlighted. Dr. S. K. Shukla, Director, ICAR-CIRCOT, Mumbai in his presentation, analyzed and highlighted quality aspect across entries tested under the AICRP on Cotton system.

The meeting was conducted in five sessions viz., Session I: Review of results of AICRP trials during 2022-23, Session II: Interactive session with stakeholders (PPP) - Panel Discussions Session III: Transfer of Technology- Front Line Demonstrations, Session IV: Varietal Identification Committee Meeting and Concurrent Session V: Discipline wise discussion of results of 2022-23 and formulation of Technical Programme for 2023-24.

The review of results of AICRP trials 2022-23 was conducted on 6th April, 2023 during the AICRP on Cotton Annual Group Meet held at PAU, Ludhiana. The meeting was chaired by Dr. TR Sharma, DDG (Crop Science), ICAR, New Delhi; Co-chaired by Dr. RK Singh, Assistant Director General (CC), ICAR, New Delhi; and Dr. YG Prasad, Director, ICAR-CICR, Nagpur. Dr. CD Mayee, Ex Chairman, ASRB, New Delhi & Chairman of the AICRP on Cotton Project Monitoring and Advisory Committee (PMAC), esteemed members of PMAC viz., Dr. Surender Sewach, Former Director of Research, CCSHAU, Hisar, Dr. SV Sarode, Ex Director Research, PDKV, Akola and Dr. M. S. Bhullar, Head, Department of Agronomy, PAU, Ludhiana reviwed ther the presentations during the session. Dr Shukla, Director, CIRCOT, Mumbai and Dr. K. Rathinavel, Project Coordinator (AICRP on Cotton) & Member Secretary were present.

During the interactive session with Stakeholders (PPP) conducted during 6th April 2023, representatives from NSAI, FSII and Fertilizer Industries participated and shared their views on increasing productivity of the cotton crop. The expectations from AICRP were shared by the private partners. During the TOT session, Dr. C.D. Mayee, Chairman, PMAC welcomed the participants and emphasized the importance of conducting Front Line Demonstrations to enhance the productivity of cotton in farmers' fields. Dr. S. Usha Rani, Principal Scientist, ICAR-CICR, RS, Coimbatore, presented center-wise progress of NFSM-Front Line Demonstrations conducted during 2022-23 and proposed new program for the year 2023-24. The technical program for the ensuing season for all the disciplines was discussed during Session V.

ICAR-CICR organized one day "Farmers Training, Exposure visit cum Input Distribution" program under DAPST

One day "Farmer's training, Exposure Visit cum Input Distribution" program was organized on 28th April, 2023 at ICAR-CICR, Nagpur under centrally sponsored development action plan for schedule tribes, DAPST (formerly Tribal Sub Plan) scheme. During this occasion, a team of scientists and subject experts comprising Dr. Dipak T. Nagrale, Senior Scientist (Plant Pathology) & DAPST Nodal Officer (I/c), Dr. Ramkrushna G.I., Senior Scientist (Agronomy), Dr. Ulhas Galkate, SMS (Veterinary science), KVK-CICR, Nagpur, Dr. S. H. Thube, Scientist (Agri. Entomology) and Dr. T. Prabhulinga interacted and guided the tribal farmers on several issues of cotton crop production, pests and diseases management, farm mechanization, cotton post-harvest management practices, animal husbandry and integrated farming systems. The program was presided over by Dr. YG. Prasad, Director, ICAR-CICR, Nagpur and addressed participant farmers on chemical residue free agriculture, use of organic inputs, nutrition securities and adoption of advanced techniques and improved technologies devised by the institute.

At the outset, Dr. Dipak T. Nagrale briefed about the DAPST scheme implemented for development of tribal farmers with advanced agro techniques of cultivation and their overall livelihood enhancement. Dr. Ramakrishna G.I. explained about organic cotton cultivation practices and post-harvest management in cotton. Dr. Ulhas Galkate briefed about the importance of selection of improved breeds for dairy and goat farming, importance of artificial insemination and vaccination, animal feed and nutrition for animal health. During the event, agricultural battery-operated sprayer and vegetable seeds kit as nutritional security were distributed to the participant tribal farmers of Nagpur district. Dr. Dipak T. Nagrale explained about cotton diseases and boll rot management with importance of seed treatment in cotton and other field crops. Dr. SH Thube summarized the biocontrol agents and biopesticides application in cotton pest management. Similarly, Dr. T. Prabhulinga educated the farmers on bollworm and sucking pest complex management in cotton. During exposure visits to CICR-KVK, composting units and IFS model, Mrs. Sunita Chauhan sensitized the farmers on importance of IFS model, organic inputs like “Dashparni, Panchgavya, Jivamrut and FYM/composts” in maintaining soil fertility and maximizing farm produce with reduced cost of cultivation in agriculture. Dr. Dipak T. Nagrale was the convenor of the whole training program. Mr. Sujit Kumbhare, Technical officer (T-2) assisted in farmers’ registration and coordinated the program. Vote of thanks was proposed by Mr. Sujit Kumbhare. Sixteen tribal farmers from Umred cluster, Nagpur district attended the program.

Training cum distribution of Vegetable kit to SC farmers in MGMG-Umred cluster

Under the "*Mera Gaon Mera Gaurav*" (MGMG-Umred cluster) programme, a team of scientists visited the adopted villages, Welsakhra, Godhani and Thombra on 3rd April 2023 to conduct training program and distribution of vegetable kits to the SC farmers. Selected beneficiary SC farmers were asked to gather at village Gram Panchayat and discussed various issues on agricultural practices to be followed in vegetable crops. Dr. Sunil Mahajan (Pr. Scientist, Seed Technology), Dr. Rachna Pande (Sr. Scientist, Entomology), Dr. NS Hiremani (Scientist, Plant Pathology), coordinated the distribution programme. Dr. Sunil Mahajan explained the SCSP scheme and importance of growing vegetables during off season to the beneficiaries. Dr. Rachna Pande and Dr. NS Hiremani briefed about the package and practices of vegetable crops, their pests and diseases management, respectively to the farmers. Vegetable kit packets containing seeds of different vegetable crops like, coriander, pumpkin, bitter gourd, smooth gourd, *Khira*, spinach, brinjal, tomato and beans were distributed to the beneficiary SC farmers under the Development Action Plan for Schedule Caste (SCSP-Umred cluster). Mr Akshay Kamble (Technical Officer 1), Mr. Ashwin Meshram and Mr. Vijay Gaikwad arranged the logistics support for carrying vegetable kits and facilitated in registration and distribution.

Institute joint Staff Council Meeting

IJSC meeting was conducted during April 18, 2023 under the chairmanship of Director, ICAR- CICR, Nagpur and attended by other members of IJSC from the Head Quarters. On the same day, Scientists' meet and all staff meeting were also organized and Director Dr. YG Prasad, Chief Administrative Officer, Shri. Goswamy, Finance and Accounts Officer, Shri.SK Singh addressed the gathering.

Training cum distribution of Vegetable kit to SC farmers in MGMG-Umred cluster

Under the "*Mera Gaon Mera Gaurav*" (MGMG-Umred cluster) programme, a team of scientists visited the adopted villages, Welsakhra, Godhani and Thombra on 3rd April 2023 to conduct training program and distribution of vegetable kits to the SC farmers. Selected beneficiary SC farmers were asked to gather at village Gram Panchayat and discussed various issues on agricultural practices to be followed in vegetable crops. Dr. Sunil Mahajan (Pr. Scientist, Seed Technology), Dr. Rachna Pande (Sr. Scientist, Entomology), Dr. NS Hiremani (Scientist, Plant Pathology), coordinated the distribution programme. Dr. Sunil Mahajan explained the SCSP scheme and importance of growing vegetables during off season to the beneficiaries. Dr. Rachna Pande and Dr. NS Hiremani briefed about the package and practices of vegetable crops, their pests and diseases management, respectively to the farmers. Vegetable kit packets containing seeds of different vegetable crops like, coriander, pumpkin, bitter gourd, smooth gourd, *Khira*, spinach, brinjal, tomato and beans were distributed to the beneficiary SC farmers under the Development Action Plan for Schedule Caste (SCSP-Umred cluster). Mr Akshay Kamble (Technical Officer 1), Mr. Ashwin Meshram and Mr. Vijay Gaikwad arranged the logistics support for carrying vegetable kits and facilitated in registration and distribution.

Institute joint Staff Council Meeting

IJSC meeting was conducted during April 18, 2023 under the chairmanship of Director, ICAR- CICR, Nagpur and attended by other members of IJSC from the Head Quarters. On the same day, Scientists' meet and all staff meeting were also organized and Director Dr. YG Prasad, Chief Administrative Officer, Shri. Goswamy, Finance and Accounts Officer, Shri.SK Singh addressed the gathering.

Students visit ICAR-CICR, RS, Coimbatore

A five day training programme on 'Exposure to Agricultural Aspects of Cotton Research (RAWE 2019)' was conducted for final year B.Sc (Ag.) students of Amrita School of Agricultural Sciences, Coimbatore from 23rd to 31st March 2023 and the valedictory session was conducted on 31 st March 2023. Lectures were delivered on various aspects of cotton by the scientists of the station. Field visits and lab visits were arranged during their training programme.

One hundred and eight, second year B. Sc. (Hons) Agriculture students from Amrita Vishwa Vidyapeetham, School of Agricultural Sciences, P. Nagar, Arasampalayam, Coimbatore visited the Regional Station of ICAR, CICR, Coimbatore on April 20, 2023 as part of their course work programme. Lectures on importance of cotton and institutional activities, cotton variety, fibre quality, improved cotton production technologies were delivered by Dr. K. Baghyalakshmi, Scientist (Genetics and Plant Breeding), Dr A. Manivannan, Senior Scientist (Genetics and Plant Breeding), and Dr. R. Raja, Principal Scientist (Agronomy). They got acquainted with the inception, research activities and significant achievements in various research activities of the station.

MASCHIO

Interstate Consultative Meeting at Kheti Bhawan, Bathinda jointly organized by PAU, Ludhiana and ICAR-CICR, Regional Station, Sirsa

Dr. Rishi Kumar, Head (I/c) & Principal Scientist, (Entomology), ICAR-CICR, Regional Station, Sirsa attended 'Interstate Consultative Meeting' at Kheti Bhawan, Bathinda on April 11, 2023. The meeting was chaired by Hon'ble Vice- Chancellor, PAU Ludhiana and also attended by, Director of Agriculture (Punjab) State, Joint Director Agriculture (Cotton) and Deputy Directors of Agriculture of cotton growing Districts of Haryana. Sowing plan, canal water supply in time, seed supply and off season survival of PBW was discussed in the meeting.

Scientists' Corner:

- Dr. Rishi Kumar, Head (I/c) and Principal Scientist (Entomology), Dr. S. K. Sain, Principal Scientist (Plant pathology), Dr. Amarpreet Singh, Scientist (ss), (Agronomy), Dr. Subhash Chandra, Scientist (SS) Plant Breeding, Dr. Debashis Paul, Scientist (Seed Technology), Satpal Singh (T-3) and Sanjeev Kumar (T-2), ICAR-CICR, Regional Station, Sirsa attended the ICAR- CICR foundation day on April 01, 2023 through hybrid mode. Dr. Rishi Kumar, Principal Scientist received best collaborative research award for the year 2022-23.
- Dr YG Prasad, Director ICAR-CICR participated in the Expert Group Meeting to develop Road Map of the Clean Plant Programme (CPP) in India under Atmanirbhar Bharat Clean Plant Programme of GoI on 03rd April 2023 under the Chairmanship of Dr Himanshu Pathak, Hon'ble DG and President, National Academy of Agricultural Sciences (NAAS) organized by the NAAS through Zoom.
- Dr YG Prasad, Director, ICAR-CICR attended Meeting of Parliamentary Consultative Committee of the Ministry of Textiles on the Subject Developments and recent initiatives related to cotton at Main Committee Room, Parliament Annexe, New Delhi on 05th April 2023 organized by Ministry of Textiles, New Delhi.
- Dr. Rishi Kumar, Head (I/c) and Principal Scientist (Entomology), Dr. S. K. Sain, Principal Scientist (Plant pathology), Dr. Amarpreet Singh, Scientist (SS), (Agronomy), Dr. Subhash Chandra, Scientist (SS) Plant Breeding and Dr. Debashis Paul, Scientist (Seed Technology) from ICAR-CICR, Regional Station, Sirsa attended Annual Group meeting on AICRP (Cotton) at PAU, Ludiana during April 06-07, 2023.
- Dr. Rishi Kumar, (Principal Investigator- Entomology, AICRP on Cotton) and Dr. S. K. Sain, (Principal Investigator- Plant Pathology, AICRP on Cotton) presented the progress report of experiments conducted during 2022-23 and finalized the technical program for 2023-24 season under Entomology and Plant Pathology, respectively.
- Dr. Rishi Kumar, (Principal Investigator-Entomology, AICRP on Cotton) and Dr. S. K. Sain, (Principal Investigator- Plant Pathology, AICRP on Cotton) attended 'Central Variety Identification Committee' meeting for Non Bt varieties; Hybrids at PAU, Ludhiana as expert member for Entomology and Plant Pathology, respectively on April 06, 2023.
- Dr YG Prasad, Director, ICAR-CICR attended the Annual Group Meeting of AICRP on Cotton during 6-7th April, 2023 and delivered special address on the Inaugural Session and acted as Co-Chairman on Review of results of AICRP trials during 2022-23 at PAU Ludhiana organized by ICAR, New Delhi & PAU Ludhiana.
- Dr YG Prasad, Director, ICAR-CICR attended the Academic Council meeting on 10th April 2023 at through virtual mode organized by MPKV, Rahuri.
- Dr. Mittali Sethi, IAS, Director, VANAMATI, Nagpur visited ICAR-CICR on 10th April 2023.
- The "Father of Indian Constitution" Bharat Ratna Dr. Babasaheb Ambedkar's 132nd birthday was commemorated on Friday, April 14, 2023. A program has been organized at the Reception & Library of ICAR-CICR, Nagpur. All the staff members of ICAR-CICR attended the programme.
- Dr YG Prasad, Director, ICAR-CICR attended the IJSC meeting and Hindi Workshop at CICR RS, Coimbatore on 18th April, 2023 and interaction meeting with scientists & staff of CICR, RS, Coimbatore organized by ICAR-CICR, Nagpur.
- Dr YG Prasad, Director, ICAR-CICR attended the fourth meeting of the Committee on Cotton production and consumption (COCPC) for the cotton season 2022-23 was held under the Chairpersonship of Smt. Roop Rashi, Textile Commissioner on 20.04.2023 through video Conferencing.
- Dr YG Prasad, Director, ICAR-CICR, attended sixth Textile Advisory Group (TAG) interactive meeting and presented on the progress of project 'Holistic Plan for Development of Cotton Economy' under the chairmanship of Honorable Minister of Textiles, GOI, Shri Piyush Goyal on 22nd April, 2023 at the Imperial Palace, Rajkot, Gujarat.
- Dr (Mrs.) P. Nalayini, Principal Scientist (Agronomy) has been invited to deliver a talk on Importance and Challenges of ELS cotton for Indian Textile industry in one day workshop on Productivity Improvement Challenges and Remedies in Cotton Farming with special emphasis on ELS cotton farming on April 24, 2023 at the Sardar Vallabhai Patel International School of Textiles and Management (SVPISTM), Coimbatore. Ex CMD CCI and present director of SVPISTM, Madam Alli Rani, Ex CMD CCI and now advisor to textile ministry Shri Agarwal, Dr Rositza, Gez, Dr. Rathinavel, Head, CICR RS, Coimbatore, CEOs from industries, sixty cotton farmers, students and staff members of SVPISTM participated in the program.

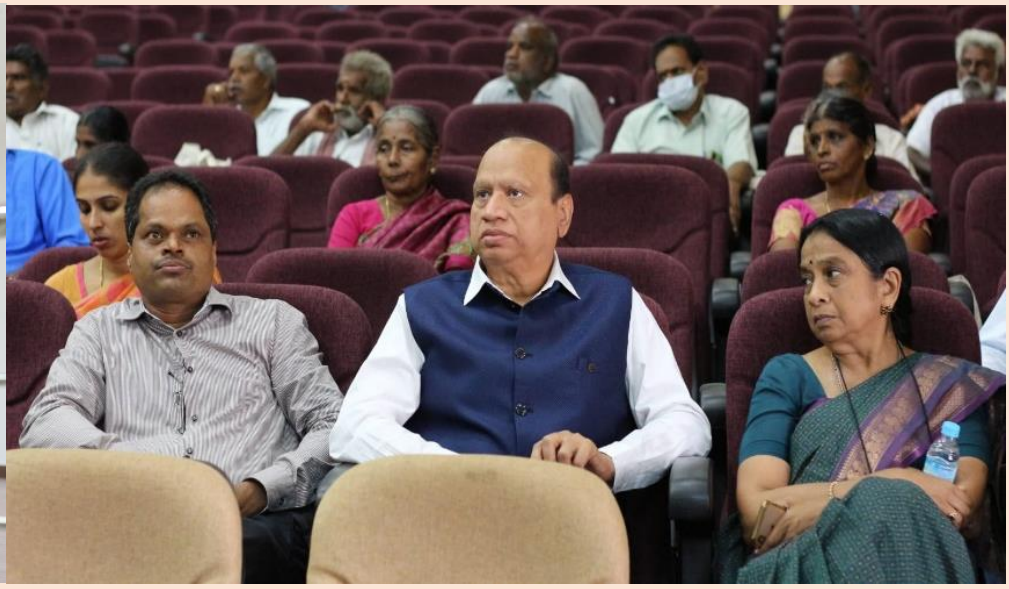

- Dr. Rishi Kumar, Head (I/c) and Principal Scientist (Entomology) attended AICRP draft proceeding finalization meeting held on April 24, 2023 with the entomologists of coordinating centers for the cropping season 2023-24.
- ICAR-CICR celebrated World Intellectual Property Day on 26th April, 2023. Dr. Priti Tayade (Gosavi), IP Specialist, Raman Science Centre, Nagpur delivered a lecture on the theme "Women and IP: Accelerating Innovation and Creativity". All the ICAR-CICR Staff participated in the programme.
- Dr. K. Baghyalakshmi, participated in 5 days Faculty Development Program (Online) on "Innovative Research on Millets for Food and Nutritional Security" from April 26 to 30, 2023 organized by the School of Agriculture, Galgotias University, Gautam Budh Nagar, Uttar Pradesh (India)
- Dr. Rishi Kumar, Head (I/c) and Principal Scientist (Entomology), Dr. S. K. Sain, Principal Scientist (Plant pathology), Dr. Amarpreet Singh, Scientist (SS), (Agronomy), Dr. Subhash Chandra, Scientist (SS) Plant Breeding and Dr. Debashis Paul, Scientist (Seed Technology) from ICAR-CICR, Regional Station, Sirsa attended World Intellectual Property Day organized by ICAR-CICR – Institute Technology Management Unit, Nagpur on April 26, 2023 virtually. Dr. Y. G. Prasad, Director, ICAR-CICR, Nagpur chaired the meeting and special lecture was given by Dr. Gosavi, IP Specialist, Nagpur.
- One day “Farmer’s training and Exposure Visit cum Input Distribution” program was organized on 28th April, 2023 at ICAR-CICR, Nagpur under centrally sponsored development action plan for schedule tribes, DAPST (formerly TSP) scheme. During this occasion, a team of scientists and subject experts comprising Dr. Dipak T. Nagrale, Senior Scientist & DAPST Nodal Officer (I/c), Dr. Ramkrushna G.I., Senior Scientist, Dr. Ulhas Galkate, SMS, Dr. S. H. Thube, Scientist and Dr. T. Prabhulinga, Scientist interacted and guided the tribal farmers on several issues of cotton crop production, pests and diseases management, farm mechanization, cotton post-harvest management practices, animal husbandry and integrated farming systems. The program was guided and presided over by Dr. YG Prasad, Director, ICAR-CICR, Nagpur and addressed by participant farmers.
- Dr YG Prasad, Director, ICAR-CICR participated in 49th Meeting of the Board of Management of Navsari Agricultural University (NAU) organized on 28.04.2023 in virtual mode.
- Dr. YG Prasad, Director, ICAR - CICR, Nagpur organized a program to watch the telecasted program of Man Ki Baat delivered by Honorable Prime Minister of India, Shri. Narendra Modi on 30.04.2023 in the KVK training hall. Fifty farmers, KVK staff and other stakeholders participated in the program.
- Dr. Rishi Kumar, Head (I/c) & Principal Scientist (Entomology) and Dr. Debashis Paul, Scientist (Seed Technology) from ICAR-CICR, Regional Station, Sirsa performed one layer of coding of GEAC trial ‘Evaluation of GEAC approved Bt Cotton hybrids for the North Zone’ on April 28, 2023 at Regional Research Station, PAU, Bathinda.

Cotton Scenario during the month of April '2023

Dr. Isabella Agarwal, Principal Scientist Economics, CICR, RS, Coimbatore

International cotton prices as measured by the Cotlook A Index continued to decline overall during April, falling into the low 90s US cents per lb towards the end of the month, before an encouraging US export report stimulated a sharp upward move on the last day of the period in view. The A Index registered its highest point for the period on April 19 (98.15 cents per lb) and fell to a low of 91.45 on April 27. While Indian mills are seeing strong demand for cotton due to greater cotton consumption, global cotton prices are trading at a four-month low as a result of poor demand. This year's decline in cotton exports is another factor driving up cotton prices. Yet, up until March, India was able to export 1.2 million bales of cotton. Spinning mills are currently operating at full capacity and are profitable. Given that demand is shifting to India while China and Bangladesh are slowing down, the future of Indian spinning mills appears bright.

Cotton arrivals have picked up after a delay, indicating that production in India will be better this year though subdued demand may keep consumption down. Cotton arrivals in India increased to a three-year high across agricultural produce marketing committee (APMC) yards in the growing regions in March.

This is in view of the natural fibre prices stabilising between Rs 60,000 and Rs.62,000 a candy (356 kg) and the quality of the arrivals being good, as opined by traders and industry leaders. Cotton arrivals between March 1 and 18 were at a three - year high at 2.43 lakh tonnes.

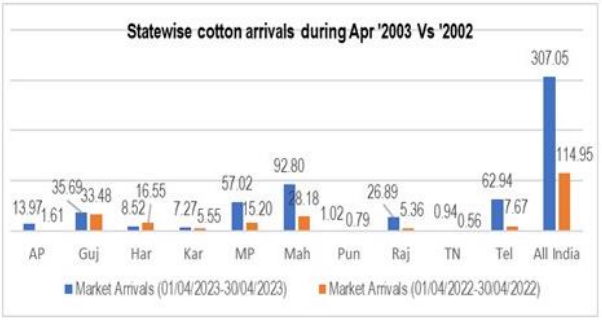

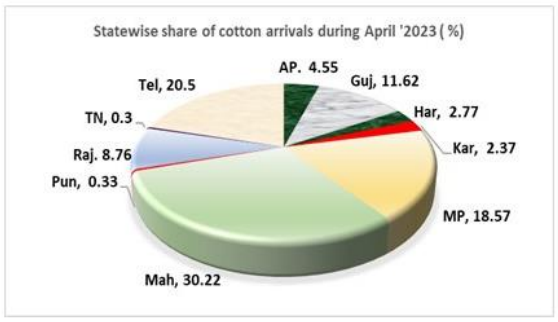

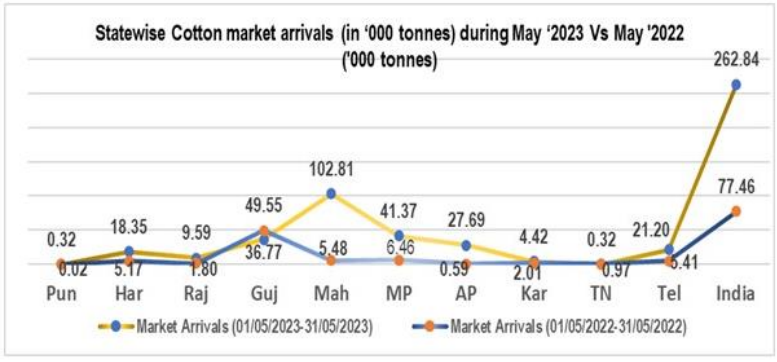

The cotton market arrivals were 307 thousand tonnes in 2023 as against 115 thousand tonnes during the same month of '2022. The arrivals were highest from the Central States with share of 60% followed by Telengana to the tune of 21%. The rest of the cotton growing States contributed around 19% of the total cotton arrivals

ਖੇਤੀ ਵਿਭੰਨਤਾ: ਨਰਮਾ ਪੱਟੀ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕਰਨ ਲਈ ਖੇਤੀ ਮਾਹਰਾਂ ਦੀ ਹੋਈ ਅੰਤਰਰਾਜੀ ਮੀਟਿੰਗ

ਬਠਿੰਡਾ, 11 ਅਪ੍ਰੈਲ (ਸੁਖਜਿੰਦਰ ਮਾਨ) : ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਖੇਤੀ ਵਿਭੰਨਤਾ ਯੋਜਨਾ ਤਹਿਤ ਦੱਖਣੀ ਮਾਲਵਾ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ 'ਚ ਨਰਮਾ ਪੱਟੀ ਨੂੰ ਮੁੜ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਜ ਤਿੰਨ ਸੂਬਿਆਂ ਦੇ ਖੇਤੀ ਮਾਹਰਾਂ ਵਲੋਂ ਸਥਾਨਕ ਖੇਤੀ ਭਵਨ 'ਚ ਉਚ ਪੱਧਰੀ ਮੀਟਿੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਪੰਜਾਬ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਉਪ ਕੁਲਪਤੀ ਡਾ ਸਤਿਬੀਰ ਸਿੰਘ ਗੋਸਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਹੋਈ ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਅੱਧੀ ਦਰਜਨ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਖੇਤੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਰਾਜਸਥਾਨ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਖੇਤੀ ਮਾਹਰਾਂ ਨੇ ਵੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਕੀਤੀ। ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਖੇਤੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਅਤੇ ਘਟੀਆਂ ਬੀਜਾਂ ਤੇ ਦਵਾਈਆਂ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਪਹਿਰਾਂ ਦੇਣ ਦੀਆਂ ਹਿਦਾਇਤਾਂ ਵੀ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਸੂਚਨਾ ਮੁਤਾਬਕ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ 'ਚਿੱਟੇ ਸੋਨੇ'

ਨਾਲ ਜੋੜਣ ਲਈ ਨਰਮੇ ਦੇ ਬੀਜ ਉਪਰ 33 ਫ਼ੀਸਦੀ ਸਬਸਿਡੀ ਦੇਣ ਅਤੇ ਨਰਮੇ ਦੀ ਬੀਜਾਈ ਲਈ ਵਿਸਾਖੀ ਤੋਂ ਨਹਿਰੀ ਪਾਣੀ ਮੁਹੱਈਆਂ ਕਰਵਾਉਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਲੰਮੀ ਚਰਚਾ ਕਰਦਿਆਂ ਖੇਤੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਨਹਿਰਾਂ ਦੀ ਸਾਫ-ਸਫ਼ਾਈ ਆਦਿ ਸਬੰਧੀ ਸਬੰਧਤ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਤਾਲਮੇਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ। ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੀਏਯੂ ਵਲੋਂ ਸਿਫ਼ਾਰਿਸ਼ ਬੀਟੀ ਕਾਟਨ ਬੀਜਾਂ ਦੀ ਕਿਸਮਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਪੁੱਜ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਜਿਸਦੇ ਚੌਲਦੇ ਗੁਲਾਰੀ ਬੀਟੀ ਕਾਟਨ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਵਿਸੇਸ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਉਪ ਕੁਲਪਤੀ ਡਾ. ਗੋਸਲ ਅਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸੰਯੁਕਤ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਡਾ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੁਣ ਖੇਤੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਤੇ ਮਾਹਰਾਂ ਨੂੰ ਹੇਠਲੇ ਪੱਧਰ ਤੋਂ ਛੋਟੀ ਤੋਂ ਛੋਟੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਆਉਣ 'ਤੇ ਤੁਰੰਤ ਇਸ ਦਾ ਹੱਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਰੱਖੇ ਕਿਸਾਨ ਮਿੱਤਰਾਂ ਤੇ ਸੁਪਰਵਾਈਜ਼ਰਾਂ ਨਾਲ ਨਿਰੰਤਰ ਤਾਲਮੇਲ ਬਣਾਉਣ ਦੀਆਂ ਵੀ ਹਿਦਾਇਤਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਚਿੱਟੀ ਮੱਖੀ ਤੇ ਗੁਲਾਬੀ ਸੁੰਡੀ ਕਾਰਨ ਹੋਏ ਭਵਿੱਖੀ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਵੀ ਤਿਆਰੀਆਂ ਤੇ ਹੁਣ ਤੋਂ ਹੀ ਕੰਮਾਂ ਦਾ ਜਾਇਜ਼ਾ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਪ੍ਰਸਾਰ ਸਿਖਿਆ ਡਾ. ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਬੁੱਟਰ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਅਫ਼ਸਰ ਡਾ ਦਿਲਬਾਗ ਸਿੰਘ ਹੀਰ, ਖੇਤੀ ਖੋਜ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਡਾ ਜਗਦੀਸ਼ ਗਰੇਵਾਲ, ਡਾ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਅਫ਼ਸਰ ਡਾ ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਡਾ ਜਸਕਰਨ ਸਿੰਘ, ਡਾ ਭੁਪਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ, ਡਾ ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ ਆਦਿ ਹਾਜ਼ਰ ਰਹੇ।

ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਸਪੋਕਸਮੈਨ
RozanaSpokesman.com

केंद्र देणार अतिलांब कापूस धागा उत्पादनाला प्रोत्साहन

मध्य प्रदेश, तमिळनाडूत ४ हजार हेक्टरवर पथदर्शी प्रकल्प

विनोद इंगोले : ॲग्रोवन वृत्तसेवा

नागपूर : वस्त्रोद्योग क्षेत्राची अतिलांब धाग्याची मागणी असताना देशात अशाप्रकारच्या कापूस वाणाचे उत्पादन जेमतेम होते. परिणामी, दरवर्षी ३२.५ एमएमपेक्षा अधिक तंतूंची लांबी असलेल्या पाच ते दहा लाख गाठींची आयात करावी लागते. यावर विदेशी चलन खर्ची होते. त्यामुळे केंद्र सरकारने अतिलांब धागा असलेल्या कापूस वाणांच्या उत्पादनाला प्रोत्साहन देण्याचा निर्णय घेतला आहे. मध्य प्रदेश, तमिळनाडू या दोन राज्यांत सुमारे ४ हजार हेक्टरवर या पथदर्शी प्रकल्पाची अंमलबजावणी केली जाणार आहे.

लांब किंवा अतिलांब धागा असल्यास वस्त्रोद्योग क्षेत्राला प्रक्रियेकामी सुलभता येते. धाग्याची लांबी अधिक असल्याने अशाप्रकारचा धागा लवकर तुटत नाही. देशात अतिलांब धाग्याच्या कापूस गाठींची वार्षिक मागणी २० लाख इतकी आहे. त्या तुलनेत अवघ्या चार लाख गाठींचे उत्पादन होते. परिणामी, अतिलांब धाग्याची मोठी तूट देशात निर्माण होते. ती भरून काढण्यासाठी दरातील तेजी-मंदीचा विचार करून ५ ते १० लाख गाठींची आयात इजिप्त, सुदान, यूएसए

महाराष्ट्रात '३२ एमएस'चा अभाव

महाराष्ट्रात २८ एमएस याप्रमाणे लांब धागा असलेल्या कापूस वाणांची लागवड होते. त्यापेक्षा अधिक लांब धागा असलेल्या कापूस वाणाचे उत्पादन या भागात होत नाही. मध्य प्रदेश आणि तमिळनाडू या दोन राज्यात ३२ एमएम व त्यापेक्षा अधिक लांब धागा असलेल्या वाणांखालील क्षेत्र आहे. त्यामुळेच या प्रकल्पासाठी या दोन राज्यांची निवड करण्यात आली आहे.

अतिलांब धाग्याला वस्त्रोद्योग क्षेत्राकडून मागणी अधिक आहे. परंतु देशात केवळ ४ लाख गाठींचेच उत्पादन होते. ५ ते १० लाख गाठींची आयात करावी लागते. त्यामुळे अतिलांब धागा असलेल्या कापूस वाणांच्या लागवडीला प्रोत्साहन देण्याचा प्रकल्प राबविला जाणार आहे. मध्य प्रदेश, तमिळनाडूतील ९ जिल्ह्यांत याची अंमलबजावणी होईल.

- डॉ. वाय. जी. प्रसाद, संचालक, केंद्रीय कापूस संशोधन संस्था, नागपूर

या देशांमधून केली जात असल्याचे कापूस विपणन क्षेत्रातील सूत्रांनी सांगितले.

हा प्रकल्प येत्या हंगामापासून राबविला जाईल. वस्त्रोद्योग, वियाणे असोसिएशन यांसारख्या संस्था यात सहभागी राहतील. तंत्रज्ञानानुसार काम पाहण्यासाठी नोडल एजन्सी म्हणून केंद्रीय कापूस संशोधन संस्थेवर जबाबदारी आहे.

Sakal Agroone, 4 April 2023

CICR celebrates 47th Foundation Day

Dr Deepak Pental, former VC, Delhi University speaking at the event. Present on the dais are Dr Y G Prasad, MLA Sunil Kedar, Dr N G Patil, Dr D K Ghosh.

■ Staff Reporter

THE Central Institute for Cotton Research (CICR) celebrated its 47th Foundation Day on Saturday. Speaking on the occasion, Dr Deepak Pental, former Vice-Chancellor, Delhi University emphasised to make available global cotton transgenic technologies to farmers quickly. He advocated the importance of combining classical breeding approach with modern genetic engineering technology to realize break through in crop yields. He also stressed the need to undertake intensive wide hybridisation in cotton to generate more genetic diversity and enhance trait values of new seed.

Also present were Dr Y G Prasad, Director, Indian Council of Agricultural Research - Central Institute for Cotton Research (ICAR-CICR), Nagpur; MLA Sunil Kedar; Dr D K Ghosh, Director, Indian Council of Agricultural Research - Central Citrus Research Institute, Nagpur (ICAR-CCRI); and Dr N G Patil, Director, National Bureau of Soil Survey & Land Use Planning (NBSS & LUP), Nagpur.

Dr Y G Prasad presented an overview on significant achievements made by the institute during the year and presented new project initiatives.

He informed about the release of new 11 new varieties, five of which are compact and early maturing suitable for high density planting system (HDPS) in cotton. Sunil Kedar complimented the country's agricultural sector for being more than self-sufficient and capable of increasing the per-capita income of farmers. Kedar appreciated the efforts made by CICR on farmer outreach activities. Dr D K Ghosh and Dr N G Patil complimented CICR on its efforts for farmers' welfare. Two publications 'Kapasika' and 'Cotton diseases and its management' were also released on the occasion,

The Hitavada, 3 April, 2023

कापसाचे व्यापक संकरीकरण व्हायला हवे

माजी कुलगुरू डॉ. दीपक पेंटल यांचे आवाहन

स्थापना दिन सोहळ्यात शेतकऱ्यांना मार्गदर्शन करताना डॉ. दीपक पेंटल, तर उपस्थित सुनील केदार, डॉ. वाय. जी. प्रसाद आणि इतर मान्यवर

◆ नागपूर, ३ एप्रिल

संपूर्ण जगात कापसाचे उत्पादन वाढावे याकरिता संशोधन सुरू आहे. भारतातही कापसावर ग्रामीण अर्थव्यवस्था अवलंबून आहे. त्या अर्थव्यवस्थेचे गणित पाहता यापुढे शेतकऱ्यांना कापसाचे व्यापक संकरीकरण झालेले बियाणे देण्याची गरज आहे. तेव्हा कापसाचे उत्पादन वाढेल. केंद्रीय कापूस संशोधन संस्था नागपूरच्या ४७ व्या स्थापना दिनाच्या अनुषंगाने पार पडलेल्या सोहळ्यात दिल्ली विद्यापीठाचे माजी कुलगुरू डॉ. दीपक पेंटल बोलत होते. यावेळी केंद्रीय कापूस संशोधन संस्थेचे संचालक डॉ. वाय.जी.प्रसाद, आमदार सुनील केदार, डॉ. डी.के.घोष, डॉ. एन.जी.पाटील, उपस्थित होते.

जागतिक कापूस ट्रान्सजेनिक तंत्रज्ञान शेतकऱ्यांना त्वरित उपलब्ध करून देण्याची आज गरज असल्याची भूमिकाही यावेळी डॉ. दीपक पेंटल यांनी मांडली. आधुनिक जनुकीय अभियांत्रिकी तंत्रज्ञान आणि शास्त्रीय प्रजनन यांची सांगड घालून पीक उत्पादनात प्रगती साधण्याचे महत्त्व त्यांनी सांगितले. त्यांनी अनुवांशिक अभियांत्रिकीद्वारे विकसित केलेल्या ट्रान्सजेनिक मोहरी संकर डीएमएच ११ च्या लाभाविषयी सांगितले. हे वाण मोहरीत क्रांती आणेल असाही युक्तीवाद त्यांनी केला. त्याला जीईएसीकडून पर्यावरणाच्या संदर्भात मंजुरी मिळाल्याचेही डॉ. दीपक पेंटल यांनी सांगितले. दरम्यान, केंद्रीय कापूस संशोधन संस्थेचे संचालक डॉ. वाय.जी.प्रसाद यांनी गेल्या वर्षभरात संस्थेने विकसित केलेल्या ११ नवीन वाणांची माहिती दिली. ते म्हणाले, आमच्या संस्थेने विकसित केलेले वाण शेतकऱ्यांसाठी लाभदायक आहेत. सेंद्रीय लागवडीमध्ये रसशोषक कीटकांचे व्यवस्थापन करण्यासाठी नवीन सुक्ष्म अभ्यास करूनही आम्ही वाण विकसित केले आहे. जेणेकरून शेतकऱ्यांना कमी उत्पादन खर्चात अधिक लाभ होईल याकडेही डॉ. वाय.जी.प्रसाद यांनी लक्ष वेधले.

दरम्यान, केंद्रीय कापूस संशोधन संस्था ही शेतकऱ्यांचे नक्कीच भले करू शकते, एवढी ती सक्षम असल्याचे गौरवोद्गार आमदार सुनील केदार यांनी काढले. केंद्रीय कापूस संशोधन संस्थेने अजून व्यापक पातळीवर शेतकऱ्यांशी संबंध वाढवून नवनवीन कार्यक्रम राबवावेत, त्यात आम्ही नक्कीच सहकार्य करू असेही आश्वासन आमदार सुनील केदार यांनी दिले. कार्यक्रमात शास्त्रज्ञ, शेतकरी, कर्मचारी, अभ्यासक आणि इतर मान्यवर सहभागी झाले होते.

(तमा वृत्तसेवा)

Tarun Bharat, 4 April 2023

CICR fetes outstanding staff on foundation day

Central Institute for Cotton Research (CICR) celebrated its 47th foundation day in an impressive function held on April 1. **Deepak Pental**, former vice-chancellor of University of Delhi, South Campus was the chief grest. He spoke about the importance of combining **classical breeding** approach with modern genetic engineering technology to realize breakthroughs in **crop yields. Several staff of CICR**, who excelled in various fields, were felicitated on the occasion. **YG Prasad**, director of **ICAR-CICR, Nagpur**, gave an overview on significant achievements made by the institute during the year and presented new project initiatives. He informed about the release of new **11 new varieties**, five of which are compact and early maturing suitable for **high density planting system** (HDPS) in cotton. Ex-cabinet minister

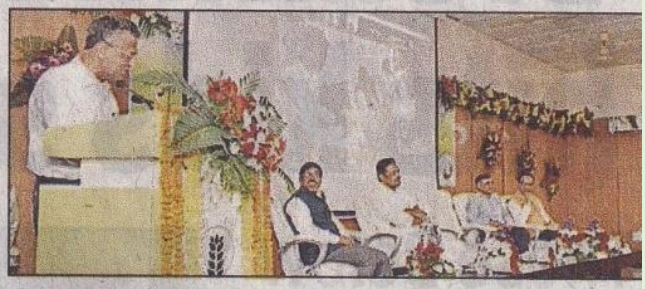

and MLA **Sunil Kedar** attended the foundation day function and complimented the country's agricultural sector for being more than self-sufficient and capable of increasing the **per-capita income** of farmers. **DK Ghosh**, director of ICAR-CCRI and **NG Patil**, director of NBSS&LUP, Nagpur complimented CICR on its efforts for farmers' welfare. Two publications namely **'Kapasika'** and 'Cotton diseases and its management' were released by the dignitaries.

Times of India, 4 April, 2023

Sakal Agrowon 8/4/2023

कापूस उत्पादकता वाढीसाठी 'एचडीपीएस'चा डोस

महाराष्ट्रासह सहा राज्यांत होणार अंमलबजावणी

विनोद इंगोले : ॲग्रोवन वृत्तसेवा

नागपूर : जगातील इतर देशांच्या तुलनेत भारताची कापूस उत्पादकता प्रतिहेक्टर अवघी दहा क्विंटल (एकरी चार क्विंटल) इतकी आहे. त्या पार्श्वभूमीवर कापूस उत्पादकता वाढीला प्रोत्साहन देण्यासाठी महाराष्ट्रासह सहा राज्यांत हायडेंसिटी प्लॅंटिंग सिस्टीम (एचडीपीएस), अर्थात अतिसघन कापूस लागवडीचा पथदर्शी प्रकल्प राबविण्यात येणार आहे.

ब्राझील, चीन, ऑस्ट्रेलिया, स्पेन, उजबेकिस्तान, अर्जेंटिना आणि ग्रीस या कापूस उत्पादक देशांत उत्पादकता वाढीच्या प्रयत्नांतर्गत अतिसघन लागवडीला प्रोत्साहन देण्यात आले आहे. यातील काही देशांमध्ये तर अनेक वर्षांपासून अतिसघन लागवडच केली जाते. भारतात मात्र वाढीला पूरक वाणच उपलब्ध नव्हते. त्यासाठीचे तंत्रज्ञानही या ठिकाणी नाही. परिणामी, शेतकऱ्यांद्वारे १२० बाय ४५ सेंटिमीटर याप्रमाणे कापसाची लागवड होते. या माध्यमातून हेक्टरी केवळ १२ हजार ते १८ हजार इतकीच झाडांची संख्या राहते. हे

खासगी-सार्वजनिक भागीदारीतून अंमलबजावणी

खासगी-सार्वजनिक भागीदारीतून या प्रकल्पाची अंमलबजावणी होईल. या प्रकल्पात सहभागी शेतकऱ्यांच्या खात्यात थेट अनुदानाची रक्कम जमा केली जाईल.

लागवड अंतर अधिक असल्याने त्यातून हेक्टरी ३५० किलो रुई (सरासरी दहा क्विंटल कापूस) इतके अत्यल्प उत्पादन मिळते.

या साऱ्याची दखल घेत केंद्र सरकारने देशात अतिसघन कापूस लागवडीला प्रोत्साहन देण्याचा निर्णय घेतला. या अंतर्गत ९० बाय १५ किंवा ९० बाय ३० या अंतरावर लागवड केली जाईल. या पद्धतीत अनुक्रमे ७४ हजार व ३७ हजार अशी झाडांची संख्या राहते. त्यामुळे उत्पादकताही आपसूकच वाढेल. ९० बाय १५ या अंतरानुसार सहा राज्यांतील ३४ जिल्ह्यांत कापसाची लागवड प्रकल्पातून केली जाईल. सहा हजार हेक्टर क्षेत्र यासाठी निश्चित करण्यात येईल. महाराष्ट्रातील दहा जिल्ह्यांत

> **"खासगी-सार्वजनिक भागीदारीतून या प्रकल्पाची अंमलबजावणी होईल. त्यामध्ये वस्त्रोद्योग, बियाणे उद्योग, राज्याचा कृषी विभाग, अटारी (ॲग्रिकल्चर टेक्नॉलॉजी ॲप्लिकेशन रिसर्च), केव्हीके तसेच सीसीआय (कॉटन कॉर्पोरेशन ऑफ इंडिया) यांचा समावेश आहे. कापूस शेतीचे चित्र बदलण्यास हा प्रकल्प साह्यभूत ठरेल. केंद्राने यासाठी निधीची तरतूद केली आहे. येत्या हंगामापासून याची अंमलबजावणी होईल.**
> **- डॉ. वाय. जी. प्रसाद**, संचालक, केंद्रीय कापूस संशोधन संस्था, नागपूर

२ हजार हेक्टरवर लागवड होईल. ९० बाय ३० या लागवड अंतराने सहा राज्यांतील ३४ जिल्ह्यांत ४५०० हेक्टरवर लागवड होईल. महाराष्ट्रात हे क्षेत्र १७०० इतके आहे. १५० ते १६० दिवसांत परिपक्व होणाऱ्या वाणांना यात प्राधान्य दिले जाईल. लवकर परिपक्व होणारे वाण असल्यास बोंड अळीचा प्रादुर्भाव रोखणे शक्य होईल, असे 'सीआयसीआर'च्या सूत्रांनी सांगितले. यात तांत्रिक व्यवस्थापनाचे काम केंद्रीय कापूस संशोधन संस्थेद्वारे होईल.

Agroone, 8 April, 2023

भा.कृ.अनु.प.-केंद्रिय कापुस संशोधन संस्था कापुस उत्पादक शेतकऱ्यांच्या सेवेसाठी असलेली शिखर संस्था

भा.कृ.अनु.प.-केंद्रिय कापुस संशोधन संस्था, नागपुर (CICR) ची स्थापना १९७६ मध्ये झाली. या संस्थेचे मुख्यालय हे नागपुर स्थित असून कोयंबटुर (तामिळनाडू) व सिरसा (हरियाणा) येथे संस्थेचे दोन क्षेत्रीय केंद्र आहेत. सी.आय.सी.आर. ही कपाशीवर संशोधन करणारी देशातील अग्रणी संस्था असुन कापुस पिक सुधारणा, उत्पादन आणि पिक संरक्षण तंत्रज्ञान विकसीत करण्यासाठी मुलभूत, उपयोगीत आणी धोरणात्मक संशोधन करते. ही संस्था अखिल भारतीय समन्वयीत संशोधन प्रकल्पा अंतर्गत देशातील १७ कृषि विद्यापिठामधील २१ केंद्रावर कापुस तंत्रज्ञानाचा प्रसार आणि कपाशिवरील संशोधनाचा समन्वय साधते. या मध्ये महाराष्ट्रातील अकोला, नांदेड आणि राहुरी या प्रमुख केंद्रांचा समावेश आहे.

संस्थेच्या स्थापनेपासून, सीआयसीआरने ६५ वाण/संकर विकसित केले आहेत. गेल्या ५ वर्षात संस्थेद्वारे १५ बीटी-कापशीचे वाणे विकसित करण्यात आली आहेत. यापैकी अकरा वाणांची शिफारस महाराष्ट्र राज्यासाठी केली आहे तसेच यापैकी चार हलक्या व उथळ जमिनीत सघन लागवड पद्धतीमध्ये (HDPS) योग्य असलेल्या कॉम्पाक्ट् तसेच लवकर परिपक्वहोणारे वाण आहेत. बीटी वाणा मध्ये युगांक बीटी हे १४० दिवसांत परिपक्व होणारे वाण आहे. पाच देशी कापशीचे वाणे (सीएनए १००३, सीएनए १०२८, सीएनए १०३१, सीएनए १०३२ आणि सीएनए १७५२२) आणि दोन गैर बीटी वाणे (सुरक्षा आणि नॅंनो) यांना केंद्रिय कापूस लागवडीमध्ये वाव आहे. कपाशीमध्ये फायबरच्या गुणवत्ते मध्ये सर्वोत्तम असणाऱ्या 'सुविन' ईएलएस या वाणाची बरोबरी करणाऱ्या तीन गैरबीटी अती लांब धाग्याचे (एक्स्ट्रा-लॉंग स्टेपल-ELS) कपाशीची वाणे दक्षिणेकडील राज्यांमध्ये लागवडीसाठी विकसित करण्यात आले आहेत. CICR ने चार तपकिरी रंगाच्या कपाशीचे वाणे विकसित केली आहेत ज्यात देशातील पहिल्या नैसर्गिक रंगाच्या कपाशीच्या (जि. हिरसुटम) वैदेही-१ या वाणाचा समावेश आहे. सी आई सी आर-A NC Cotton 59 (CNA 17522) हे वाण महाराष्ट्र राज्यात लागवडीसाठी विकसीत करण्यात आले आहे

ही संस्था राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा अभियान-व्यापारी पिके (NFSM-CC) अंतर्गत किटक प्रतिकार क्षमता व्यवस्थापन: गुलाबी बोंडअळी व्यस्थापन रणनितीचा प्रसार या राष्ट्रीय स्थरावरील प्रकल्पाचे नेतृत्व करित आहे, ज्याचा प्रमुख उद्देश्य बिटि टॉक्सिन विरुद्ध बोंडअळीने विकसीत केलेल्या प्रतिकार शक्तीचे संस्थेने विकसीत केलेल्या नविनतम तंत्रज्ञानाचा प्रसार करून व्यवस्थापन करणे हा आहे. २०२२-२३ साली हा प्रकल्प भारतातील ११ कापुस उत्पादक राज्यांमधील ४१ जिल्ह्यांतिल १२५ गावांमध्ये राबविण्यात आला. अलिकडेच संस्थेने मध्य भारतात कापसाचे मोठ्या प्रमाणावर नुकसान करणाऱ्या बोंड सड या रोगाच्या व्यवस्थापनाची रणनीती विकसीत करून त्याचा प्रसार केला आहे.

संस्थेकडे सघन लागवड प्रणाली (HDPS) साठी प्रमाणित पीक भूमिति आणि उत्पादन तंत्रज्ञान आहे ज्यामध्ये बीटी वाण आणि लवकर परिपक्व होणाऱ्या बीटी संकरांचा समावेश आहे. पिकाला लागणाऱ्या खतांची बचत करण्यासाठी तसेच पोशाक अन्नद्रव्यांच्या वापराची कार्यक्षमता (Nutrient use efficiency) सुधारण्यासाठी अन्नद्रव्य तज्ञ प्रणाली (nutrient expert system) की जी शेतकऱ्यांच्या शेतात पोषक अन्नद्रव्यांचे व्यवस्थापनाचा निर्णय घेण्यास सक्षम असून या प्रणालीचे प्रात्याक्षिकांद्वारे शेतकऱ्याच्या शेतात यशस्वीरित्या प्रदर्शन करण्यात आले आहे. संस्था विविध शेतकरी प्रशिक्षण कार्यक्रमानंतर्गत शास्त्रज्ञ-शेतकरी परिसंवादाद्वारे थेट शेतकऱ्यांपर्यंत पोहोचते. 'मेरा गाव मेरा गौरव' या अभिनव उपक्रमांतर्गत विविध विषयांच्या संस्थेत कार्यरत शास्त्रज्ञांच्या चमुद्वारे जवळपास ६३ गावांना दतक घेऊन हा उपक्रम राबविण्यात येत आहे. हंगामात स्थानिक भाषांमध्ये साप्ताहीक कापुस सल्ला तयार केला जातो. तसेच संस्थेद्वारे ई-मेसेज या प्रणालीद्वारे १० राज्यातील ४ लाख नोंदणीकृत शेतकऱ्यांना प्रसारित करण्यात येते.

संस्थेने विकसीत केलेल्या तंत्रज्ञानाचा प्रसार करण्याच्या उद्देशाने खासगी आणि स्वयंसेवी संस्थांसह २९ संस्थां बरोबर सामंजस्य करार केले आहेत. जवळपासच्या जिल्ह्यातील कापुस उत्पादक शेतकऱ्यांच्या फायद्यासाठी दरवर्षी शेतकरी मेळावे संस्थेद्वारे आयोजित करण्यात येतात.

BB 7 -Suitable for High Density Planting | युगांक Bt - early maturing | सुरक्षा - High yielding, long linted variety for organic | रावी CNA 1028 Desi variety for Organic cotton | वैदेही-1 Natural Colour cotton variety

Sakad Agroone, 21 April, 2023

कापूस क्षेत्र सरासरी इतकेच

केंद्रीय कापूस संशोधन संस्थेच्या तज्ज्ञांचा दावा

विनोद इंगोले : ॲग्रोवन वृत्तसेवा

नागपूर : अल-निनो या समुद्र प्रवाह सक्रियतेमुळे तापमानात वाढ आणि पाऊसमान अनिश्चित राहण्याचे संकेत आहेत. या काळात पाण्याची टंचाई निर्माण होण्याचेही संकेत आहेत. अशाही स्थितीत कापूस लागवड क्षेत्र मात्र गेल्यावर्षीप्रमाणेच कायम राहणार असल्याचा दावा केंद्रीय कापूस संशोधन संस्थेच्या (सीआयसीआर) तज्ज्ञांनी केला आहे. राज्यात कापसाला सक्षम पर्याय नसल्याने हे घडेल, असा तर्क त्यामागे नोंदविण्यात आला आहे.

अल-निनो समुद्र प्रवाह सक्रियतेचा यंदा चांगलाच धसका घेण्यात आला आहे.

त्याचे दूरगामी परिणाम होण्याची शक्यता वर्तविली जात आहे. पीक पद्धतीवरदेखील त्याचा इम्पॅक्ट होण्याचे संकेत आहेत. मात्र कापूस लागवड क्षेत्र यामुळे फारसे बाधीत होणार नाही, असा दावा केला जात आहे. देशात सुमारे १३० लाख हेक्टरवर कापसाची लागवड होते. महाराष्ट्रात ४३ आणि विदर्भात कापसाचे क्षेत्र १८ लाख हेक्टरच्या घरात आहे. गेल्यावर्षी कापसाला १२ हजार रुपये क्विंटलपर्यंतच दर मिळाला होता. यंदा मात्र कापसाचे दर ८ हजार रुपयांपेक्षा पुढे सरकलेच नाहीत. त्यामुळे २०२३-२४ या वर्षातील खरिपात कापसाचे क्षेत्र सरासरीच्या २५ टक्क्यांनी कमी होईल, असेच या क्षेत्रातील जाणकार सांगत आहेत. शेतकऱ्यांचीदेखील क्षेत्र कमी करण्याची मानसिकता आहे. मात्र याला तांत्रीक आधार नसून अल-निनोच्या परिणामी तग धरणाऱ्या पिकाच्या निवडीला शेतकरी प्राधान्य देतील. त्यामध्ये कापूस, सोयाबीन, मूग, तूर यासारख्या पिकांचा समावेश आहे. सोयाबीनला पाण्याची गरज अधिक राहते. कापसाला सप्टेंबर-ऑक्टोबर या महिन्यांत पीक फुलावर असताना पाण्याची गरज राहते. मॉन्सूनबाबत अनिश्चितता असली तरी या कालावधीत पावसाचे पाणी राहते. त्यासोबतच मॉन्सूनच्या सुरुवातीलादेखील पिकाच्या वाढीसाठी पाणी मिळत असल्याने कापसाला हे पोषक ठरणार आहे. परिणामी कापूस लागवड क्षेत्रावर यंदाच्या हंगामात फारसा परिणाम होण्याची शक्यता कमीच असल्याचे 'सीआयसीआर'च्या सूत्रांनी सांगितले.

> **अल-निनोच्या परिणामी पाऊसमानाबद्दल अनिश्चितता वर्तविण्यासोबतच तापमानात वाढीचे संकेत आहेत. अशावेळी सरासरीच्या कापूस लागवडीवर याचा कोणताच परिणाम होणार नसल्याची अपेक्षा आहे. कापसाखालील क्षेत्र यावर्षीच्या 43 लाख हेक्टर इतकेच राहील, असा अंदाज आहे.**
>
> **– डॉ. वाय.जी. प्रसाद**, संचालक, केंद्रीय कापूस संशोधन संस्था, नागपूर.

Sakad Agroone, 21 April, 2023

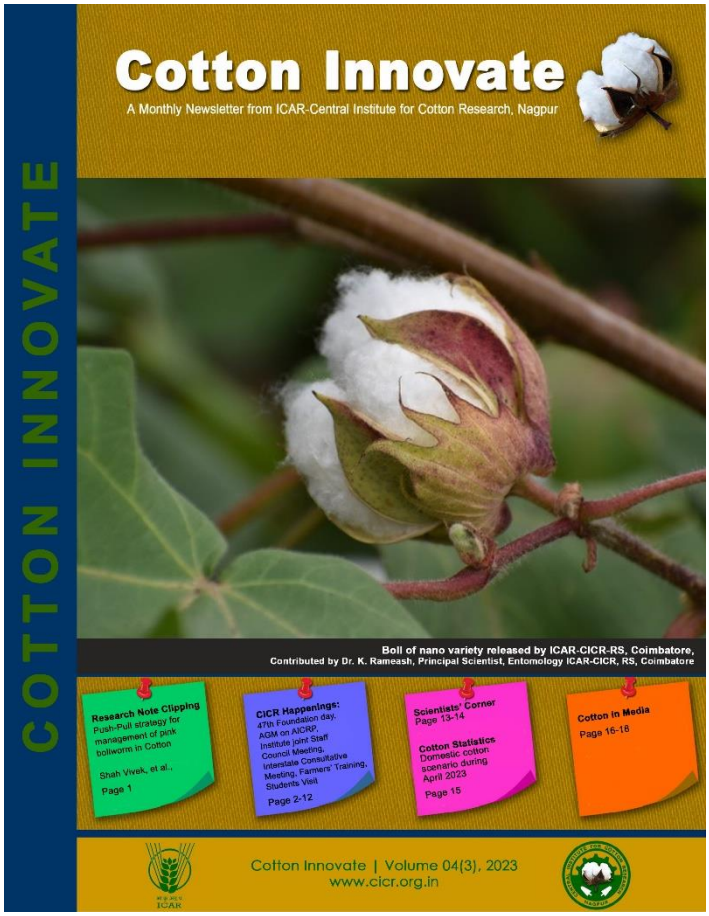

Produced and published by
Dr. Y. G. Prasad, Director, ICAR-CICR, Nagpur

Chief Editor:
Dr. Y. G. Prasad

Senior Editor:
Dr. Annie Sheeba

Associate Editor, Cover page & Layout Design:
Dr. M. Sabesh

Editors: Dr. V. Chinna Babu Naik, Dr. Pooja Verma, Dr. K. Baghyalakshmi, Dr. Debashis Paul

Publication Note: Cotton Innovate is an Open Access monthly newsletter of ICAR-CICR, Nagpur available online at http://www.cicr.org.in/cotton_innovate.html

Published by

Director ICAR-Central Institute for Cotton Research Post Bag No. 2, Shankar Nagar PO, Nagpur 440010, India
Phone: 07103-275536; Fax: 07103-275529
Email: cicrnagpur@gmail.com, director.cicr@icar.gov.in

Citation: Cotton Innovate 2022, ICAR-Central Institute for Cotton Research, Nagpur, India, Volume: 04 (03), pp-18, available at http://www.cicr.org.in/cotton_innovate.htm

To subscribe for receiving an electronic copy of this newsletter,
please write a request mail to cicrinnovate@gmail.com

ICAR-CICR
ICAR - Central Institute for Cotton Research
(An ISO 9000 : 2015 Certified Organisation)